

Pe 21.11. klo:13-14.30

Työryhmä 1.1: THE SOCIAL PSYCHOLOGY OF EVERYDAY INFORMATION TECHNOLOGY / ARJEN TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGIAN SOSIAALIPSYKOLOGINEN TUTKIMUS

1. Who is using whom? Our relationship to everyday information technology

Eeva Raita,

University of Helsinki & Helsinki Institute for Information Technology HIIT

contact: eeva.raita@helsinki.fi

In this presentation I discuss the relationship between human actors and everyday information technology (IT). I rely on theories claiming that our relationship to everyday IT is not as unidirectional as the everyday discourse often entails. According to the presented viewpoints the relationship between human actors and everyday information technology can be understood as a process of mutual consumption.

I discuss my claim in relation to empirical findings from a diary study that gathered self-reported experiences of twelve new smartphone users. In my presentation I focus on identifying how users consume the smartphone and how the smartphone might consume its users.

The mutual consumption between smartphones and users takes place in relation to time and place. On one hand, smartphones empower users to free themselves from ordinary time and place barriers. As the well-known slogan states users can now do almost everything “whenever and wherever”. However, smartphones also alter what time and place mean to us, and how we act in relation to them. Sometimes the user can even feel like s/he is no longer in control as the smartphone seems to be taking over. The question then arises, who really is using whom and for what purposes?

2. Better work practices in technologically complex work through self-confrontation and ethnographic study results – hypothetical premises of two study projects

Mikael Wahlström¹, Leena Norros¹, Laura Seppänen², Marika Schaupp²

¹VTT Technical Research Centre of Finland

²Finnish Institute of Occupational Health – FIOH

Contact: mikael.wahlstrom@vtt.fi

Due to the progresses in ICT, the work tools are more complex than before and this complexity interweaves with other complexities of contemporary work, such as, the scientific knowledge needed by medical professionals or industry operators. WOBLE (Work Based LEarning project, which explores robotic

surgery) and WOBLE-NPP (the same in the nuclear power plant context) are study projects that aim at supporting professionals in technologically complex work. Some specific hypotheses are assumed in doing this, which reflect a combination of theoretical ideas.

First, we assume that a specific mode of work, labelled as interpretative practice is beneficial. It includes making adjustments to existing work practices, sensemaking, anticipation and elevated awareness of the elementary goals of the work activity – all these promoting so-called resilience in risk-intensive work. Interpretative practice is direct contrast to a mode of activity in work in which the minimum what is expected is done in a reactive manner.

Assumedly, the prevalence of engagement to the interpretative mode of work varies between individuals and its existence can be increased by helping the workers become more aware of the features of their work. This increased awareness can be developed by studying work practices in dialogue with the workers and by communicating the analyses of these studies to them. This involves presenting video material on actual work practices. Thus, WOBLE involves developmental work method, which draws from field studies and aims at permanent positive impact on the work activities. In so doing the new development method reflects existing approaches for developing work, such as Activity Clinic and Change Laboratory. The specific features of the future WOBLE development method include, first, the use of established methods of analysis suitable for ethnographic studies on technologically complex work settings, Core-Task Analysis in particular.

Second, WOBLE specifically aims at establishing a permanent change within the organization, which, in turn, involves two assumptions. Firstly, interpretative practice itself assumedly promotes learning, the aim thus being to foster learners' ability to learn. Secondly, to further promote a permanent change, the WOBLE approach sees benefit in involving the existing trainers and HR-developers working for the studied organization to the study and development process. The intention is that the development method will become part of the applied training repertoire in one form or another and influence developers' work.

3. Lukiolaiset tiedon arvioijina ja argumentoijina muuttuvissa informaatioympäristöissä

Teemu Mikkonen

Tampereen yliopisto

contact: teemu.mikkonen@uta.fi

Tiedon arviointi on yhä suuremmassa roolissa erityisesti omaehtoisessa opiskelussa. Oppilaat alakoulusta aina yliopistoihin saakka joutuvat pohtimaan mikä tieto on paikkansapitävää, olennaista, hyödyllistä ja sovellettavaa. Internet on muuttanut koululaisten informaatioympäristöä monimuotoisemmaksi ja vaikeammin hallittavaksi. Tiedonlähteiden määrän kasvaessa ja saatavuuden helpottuessa suurimpana haasteena tulee kouluissa olemaan se, millä perusteella oppilaat valitsevat tietoa. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaiden on osattava perustella sekä muille oppilaille että opettajalle miksi he ovat valinneet

tietyt asiat koulutöihinsä ja miksi hylänneet toiset. Koska tulevaisuudessa ei voida enää tyytyä tarjoamaan vain valmiiksi valikoitua oppikirjatietoa, tulee oppilailla olla taidot arvioida ja perustella tietoa uusissa informaatioympäristöissä.

Väitöskirjassani tutkitaan lukiolaisten tietokäsityksiä, joiden avulla he perustelevat koulutehtävissä käyttämiensä tiedonlähteiden totuudellisuutta ja merkityksellisyyttä. Lisäksi siinä tarkastellaan auktoriteetteja, jotka lukiolaiset näkevät luotettavan tiedon perusteena. Erityyppisten aineisto-otteiden analyysin avulla tuodaan esille prosesseja, joissa oppilaat puolustavat omia näkemyksiään tiedon pätevyyden ja luotettavuuden suhteen erilaisten vakuuttamistapojen avulla. Eri vakuuttamistapojen ja auktoriteettien analyysin avulla etsitään vastauksia sille miten nuoret arvioivat tietoa ja minkä tiedon he näkevät olennaisena ja vakuuttavana. Tämän analyysin kautta pyrkimyksenä on selvittää millaisia taitoja oppilaille tulisi opettaa, jotta he selviäisivät muuttuvissa informaatioympäristöissä. Tutkimukseni perustuu vuoden 2012 syksyllä kerättyihin lukiolaisten ryhmähaastatteluihin ja ryhmien palauttamiin lähdapäiväkirjoihin.

Tässä tutkimuksessa yksilön sisäiset mielentilat ja niiden muutokset sulkeistetaan ja tutkimus keskittyy kulttuurissa ilmeneviin suhteellisen pysyviin malleihin ja strategioihin, joihin yksilöt turvautuvat kuvatessaan ja perustelleessaan toimintaansa. Toisin sanoen tutkimuksen kohteena eivät ole kertojat tai kertomuksen kohteet, vaan kertomuksen muodot ja niiden vaikutukset kertojien toimintaan. Tämä tuo uuden ja poikkeavan näkökulman aiempien tutkimusten kognitiivisiin prosesseihin painottuneisiin lähestymistapoihin. (Billig, 1996; Hofer & Pintrich, 1997; Jokinen Arja, 1999.)

Tiedon arviointitapojen analyysi tarjoaa tietoa sekä tiedon arviointiprosessista että tiedon pätevyyden perustelemistavoista. Kun oppilaita haastateltiin tutkimukseen, joutuivat he samalla miettimään perusteita sille miksi he ovat arvioineet valitut lähteet sopiviksi ja hylätyt lähteet epäsopiviksi esitelmiinsä. Näin he tulivat käyttäneeksi erilaisia retorisia strategioita vakuuttaakseen sekä käytetyn tiedon pätevyyden että oman kompetenssin etsiä tietoa eri lähteistä. Näitä retorisia strategioita tullaan tutkimuksessa erittelemään sen suhteen miten yleisiä ne olivat. Yleisimpien strategioiden kohdalta eritellään minkä tyyppisiä lähteitä niiden yhteydessä tullaan käyttämään. Lisäksi kuvataan aineisto-otteiden avulla miten strategioita käytettiin käytännössä.

Tietokäsityksiin liittyvistä tulevaisuuden haasteista kertoo se, että suurimmalla osalla oppilaita oli heidän omien sanojensa mukaan vaikeuksia arvioida lähteiden pätevyyttä ja luotettavuutta. Monilla ryhmillä tämä oli merkittävin haaste annetun koulutehtävän teossa. Koulun tarjoamat erilliset ohjeet nettitiedon arviointiin eivät näin olleet riittäviä, vaikka tälle nimenomaiselle kurssille oli normaaliopetuksesta poiketen räätälöity yhden oppitunnin mittainen tiedonhallinnan luento. Tulevaisuudessa tulisikin kiinnittää suurempaa huomiota tiedon arviointitapojen monipuoliseen opettamiseen yksittäisten tiedonhallinnan kurssien sijaan.

Lähteet

Billig, M. (1996). *Arguing and Thinking: A Rhetorical Approach to Social Psychology*. Cambridge University Press.

Hofer, B. K., & Pintrich, P. R. (1997). The development of epistemological theories: Beliefs about knowledge and knowing and their relation to learning. *Review of Educational Research*, 67(1), 88–140.

Jokinen Arja. (1999). Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. In A. Jokinen, K. Juhila, & E. Suoninen (Eds.), *Diskurssianalyysi liikkeessä* (pp. 125–159). Vastapaino.

4. Sosiaalinen media ja liikunta työyhteisöissä

Anna Wallin & Lauri Penkkimäki

Tampereen yliopisto

contact: Anna.Wallin@uta.fi, Lauri.Penkkimaki@uta.fi

Nykyään yhä suurempi osa ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta tapahtuu internetin välityksellä erilaisissa verkkoyhteisöissä ja verkostopalveluissa, ja sosiaalisesta mediasta voidaan sanoa tulleen yksi keskeisimmistä yhteisöllisyyden kokemisen ja identiteetin rakentamisen paikoista. Sosiaalinen media tarjoaa yksilöille alustan, jonka kautta sosiaalista tukea voidaan saada ja antaa osallistumalla erilaisiin verkostopalveluihin. Sosiaalista mediaa ja verkkoyhteisöjä on alettu hyödyntää myös liikunnan harrastamisen tukena, kun erilaiset omien liikuntasuoritusten jakamiseen perustuvat sosiaalisen median palvelut ovat yleistyneet. Liikunnan ja sosiaalisen median suhteesta tiedetään kuitenkin vielä varsin vähän ja tutkimus aihepiiristä on vasta aluillaan.

Tarkastelemme sosiaalisen median ja liikunnan suhdetta työyhteisökontekstissa. Työpaikkaliikuntaa järjestetään perinteisesti työpaikoilla hyvin paikkaan ja aikaan sidotusti, ja sosiaalista mediaa hyödynnetään liikunnan tukena vielä vähäisessä määrin. Kuitenkin työelämän muutosten myötä työn luonne ja työaika ovat pirstaloituneet yhä enemmän; työt eivät ole enää yhtä paikkaan ja aikaan sidottuja kuin ennen ja työelämässä korostuvat vahvasti tiimityötaitot sekä verkostoituminen. Sosiaalinen media voikin tarjota työyhteisön jäsenille paikan, joissa yhteisten asioiden jakamisen kautta rakennetaan ns. uudenlaista yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, jotka ovat osa yksilön sosiaalista toimintakykyä sekä työkykyä.

Laajasti ottaen olemme kiinnostuneita siitä, minkälainen merkitys sosiaalisessa mediassa tapahtuvalla vuorovaikutuksella ja jakamisella on työyhteisön toiminnalle ja yksilön sosiaaliselle toimintakyvyllä. Kuinka vuorovaikutus ja yhteisöllisyys rakentuvat sosiaalisessa mediassa ja minkälainen merkitys jakamisella ja siihen liittyvällä vuorovaikutuksella on työyhteisön toiminnalle, ilmapiirille ja yhteisöllisyyden tunteelle? Tarkoituksenamme on alustaa suunnitelmistamme tutkimuksen tekemiseksi ja herättää ajatuksia sekä keskustelua liittyen aiheeseen ja siihen, kuinka sosiaalipsykologisia teorioita voidaan soveltaa sosiaalisen median ja uudenlaisen yhteisöllisyyden tutkimuksessa.